

MEDHA AI

APPSC PAPER I: GENERAL STUDIES & MENTAL ABILITY · PSYCHOLOGY

అభ్యసనం

Learning

ఉచిత నోట్స్ PDF · 1 నోట్స్ · 25 Oct 2026

Medha AI ఉచిత స్టడీ మెటీరియల్. మీ పరీక్షకు నోట్స్, ప్రాక్టీస్, మాక్ టెస్టులు, పాత పేపర్ల కోసం **app.medhaai.in** లో ఉచితంగా మొదలుపెట్టండి.

medhaai.in

Notes · Practice · Mock tests · Previous papers

Start free at
app.medhaai.in

1 అభ్యసనం: నిబంధనం, పరిశీలనాత్మక అభ్యసనం, బదలాయింపు (పరీక్ష సారాంశం)

అభ్యసనం (learning) అంటే అనుభవం వల్ల ప్రవర్తనలో కలిగే సాపేక్షంగా శాశ్వతమైన మార్పు; మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం పేపర్లు దీనిని శాస్త్రీయ (classical; పావ్లోవ్), కార్యసాధక (operant; స్కిన్నర్) నిబంధనాల పదాల పట్టికలు, పరిశీలనాత్మక అభ్యసనం (బండూరా), అంతర్దృష్టి (కోహ్లర్), అభ్యసన బదలాయింపు, ప్రేరణ పాత్ర ద్వారా పరీక్షిస్తాయి. పూర్తి కథనాలు, ప్రయోగాలు EDU-LR-01 నుంచి EDU-LR-05 వరకు ఉన్నాయి; పునశ్చరణ కోసం ఈ నోట్ పక్కపక్కన పోల్చే సారాంశం.

ముఖ్య వాస్తవాలు

- **అభ్యసనం: అనుభవం లేదా అభ్యాసం** వల్ల ప్రవర్తనలో (లేదా ప్రవర్తనా సామర్థ్యంలో) కలిగే సాపేక్షంగా శాశ్వతమైన మార్పు. పరిపక్వత, అలసట, అనారోగ్యం, మాదకద్రవ్యాలు లేదా ప్రతికార చర్యల వల్ల కలిగే మార్పులు అభ్యసనం కాదు (EDU-LR-01).
- **ప్రవర్తనా మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రానికి కేంద్రమైన రెండు భావనలు:** శాస్త్రీయ నిబంధనం (classical conditioning), కార్యసాధక నిబంధనం (operant conditioning) (2023లో అడిగారు).
- **శాస్త్రీయ నిబంధనం:** ఇవాన్ పావ్లోవ్ కనుగొన్నారు (కుక్కలు, లాలాజలం; EDU-LR-02). **తటస్థ ఉద్దీపనను అనిబంధిత ఉద్దీపన (UCS) తో జతచేస్తే అది నిబంధిత ఉద్దీపన (CS) గా మారి నిబంధిత ప్రతిస్పందన (CR) ను రాబడుతుంది.**
- **కార్యసాధక (సాధన) నిబంధనం:** బి.ఎఫ్. స్కిన్నర్ (ఎలుకలు, పావురాలు; EDU-LR-03). **బహుమతి పొందిన ప్రవర్తన పునరావృతమవుతుంది;** బహుమతి లభించని లేదా శిక్షకు గురైన ప్రవర్తన క్షీణిస్తుంది (2023లో అడిగారు: "ఒక ప్రవర్తనకు బహుమతి ఇస్తే, అది పునరావృతమవుతుంది").
- **పునర్బలనం (reinforcement) ప్రవర్తనను పెంచుతుంది; శిక్ష దానిని తగ్గిస్తుంది. అనుకూల = ఏదైనా జోడించడం; ప్రతికూల = ఏదైనా తీసివేయడం.**
- **పునర్బలన షెడ్యూల్లు:** నిరంతర; పాక్షిక: **స్థిర నిష్పత్తి, చర నిష్పత్తి** (అత్యధిక రేటు, విలోపం అత్యంత కష్టం), **స్థిర అంతరం** (స్కాలప్), **చర అంతరం** (పట్టిక EDU-LR-03 లో).
- **ఆకృతికరణ (shaping): క్రమానుగత సన్నికర్షణలకు (successive approximations) బహుమతి ఇవ్వడం. శృంఖలికరణ (chaining):** అడుగులను ఒకే వరుసగా కలపడం; ప్రతి అడుగుకు తర్వాతి అడుగు చేసే అవకాశమే పునర్బలనం.
- **పలాయన అభ్యసనం (escape learning):** ఇప్పటికే ఉన్న అసహ్యకరమైన ఉద్దీపనను ఒక ప్రతిస్పందన ముగిస్తుంది. **పరిహరణ అభ్యసనం (avoidance learning):** ఒక ప్రతిస్పందన (హెచ్చరిక సంకేతం తర్వాత) అది మొదలవకుండానే నివారిస్తుంది.
- **అభ్యసిత నిస్సహాయత (learned helplessness): మార్టిన్ సెలిగ్మన్, స్టీవెన్ మేయర్ (1967):** తప్పించుకోలేని విద్యుత్ షాక్లు ఇచ్చిన కుక్కలు, తర్వాత తప్పించుకోవడం సులభమైనప్పుడు కూడా తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నించలేదు. తన చర్యలకు ఫలితం ఉండదనే నేర్చుకున్న నమ్మకం; **కుంగుబాటు (depression)** కు ఒక నమూనా.
- **పరిశీలనాత్మక అభ్యసనం:** ఆల్బర్ట్ బండూరా; **ఇతరుల చర్యలను, వాటి ఫలితాలను చూడటం ద్వారా నేర్చుకోవడం (నమూనా ప్రదర్శన (modelling), అనుకరణ, పరోక్ష లేదా సాంఘిక అభ్యసనం అని కూడా అంటారు;** బోబో బొమ్మ, 1961; EDU-LR-05).
- **బండూరా నాలుగు ప్రక్రియలు, వరుసగా: అవధానం → నిలుపుదల → పునరుత్పత్తి → ప్రేరణ.**
- **అంతర్దృష్టి అభ్యసనం:** వోల్ఫ్ గాంగ్ కోహ్లర్, చింపాంజీ సుల్తాన్; సంబంధాలను **అకస్మాత్తుగా గ్రహించడం** (EDU-LR-04).

- **అంతర్లీన అభ్యసనం** (latent learning; టోల్మన్): బహుమతి దానిని ప్రదర్శించడానికి కారణం ఇచ్చే వరకు దాగి ఉండే అభ్యసనం (EDU-LR-04).
- **అభ్యసన (శిక్షణ) బదలాయింపు**: ఒక సందర్భంలో నేర్చుకున్న జ్ఞానం లేదా నైపుణ్యాలను కొత్త అభ్యసన లేదా సమస్య పరిష్కార సందర్భంలో ఉపయోగించడం (2023లో అడిగారు).
- **బదలాయింపు రకాలు**: అనుకూల, ప్రతికూల, శూన్య; క్షీణిజ సమాంతర, ఊర్ధ్వ; ద్విపార్శ్వ (శరీరం ఒక వైపు నుంచి మరో వైపుకు).
- **బదలాయింపు సిద్ధాంతాలు**: మానసిక శిక్షణ (formal discipline; శక్తుల మనోవిజ్ఞానం), సర్వసమాన అంశాలు (identical elements; థార్న్ డైక్, వుడ్ వర్త్, 1901), సామాన్యీకరణ (జడ్, 1908), స్థానాంతరణ (గెస్టాల్ట్), ఆదర్శాలు (బార్గ్) (EDU-LR-01).
- **అభ్యసనం, ప్రేరణ**: ప్రేరణ ఉన్న అభ్యాసకుడు శ్రద్ధ పెడతాడు, సాధన చేస్తాడు, పట్టుదలతో కొనసాగుతాడు. **యెర్కెస్-డాడ్సన్ నియమం (Yerkes-Dodson law, 1908)**: ఉద్రేకం మధ్యస్థ స్థాయిలో ఉన్నప్పుడు ప్రదర్శన ఉత్తమంగా ఉంటుంది; కష్టమైన పనులకు ఉత్తమ స్థాయి ఇంకా తక్కువ.

వివరణ

1. శాస్త్రీయ నిబంధనం: పదాల పట్టిక.

పదం	అర్థం	పావ్ లోవ్ కుక్క
UCS → UCR	సహజ ఉద్దీపన, సహజమైన, నేర్చుకోని ప్రతీకార చర్య	ఆహారం → లాలాజలం
CS → CR	నేర్చుకున్న ఉద్దీపన, నేర్చుకున్న ప్రతిస్పందన	గంట → లాలాజలం
సముపార్జన	CS-UCS జత CR ను నిర్మించే దశ	ఆహారానికి ముందే గంట, అనేకసార్లు
విలోపం	UCS లేకుండా CS ను పదేపదే ఇవ్వడం; CR క్షీణిస్తుంది	గంట, ఆహారం లేదు → లాలాజలం ఆగుతుంది
స్వయంచాలక పునరుద్ధరణ	విశ్రాంతి తర్వాత, విలోపం చెందిన CR బలహీనంగా తిరిగి వస్తుంది	మరుసటి రోజు గంటకు కొంత లాలాజలం
సాధారణీకరణ	పోలిన ఉద్దీపనలు కూడా CR ను రాబడతాయి	వేరే స్వరం గల గంట కూడా పనిచేస్తుంది
విచక్షణ	CS కు మాత్రమే CR, పోలిన ఉద్దీపనలకు కాదు	ఒకే స్వరం తర్వాతే ఆహారం
ఉన్నత క్రమ నిబంధనం	బలమైన CS కొత్త తటస్థ ఉద్దీపనను నిబంధితం చేస్తుంది	కాంతి → గంట → లాలాజలం

CS, UCS సమయం (ఉత్తమం నుంచి అధమం వరకు):

- **విలంబిత (ముందుకు)** (delayed, forward): CS మొదట మొదలై UCS తో కలిసి ఉంటుంది; **అత్యంత ప్రభావవంతం**.
- **జాడ** (trace): CS మొదలై UCS కు ముందే **ముగుస్తుంది**; ఆ ఖాళీని జంతువు స్మృతిలో పూరించాలి.
- **ఏకకాలిక** (simultaneous): CS, UCS కలిసి మొదలవుతాయి; బలహీనం.
- **పశ్చాత్** (backward): UCS, CS కు ముందే వస్తుంది; **అతి తక్కువ ప్రభావవంతం**.

మానవ ఉదాహరణలు: భయాలు, భీతులు (లిటిల్ ఆల్బర్ట్), ఒక్కసారి ఆహార విషప్రభావం తర్వాత ఆ రుచిపై విముఖత, ఆసుపత్రిని చూడగానే ఆందోళన, ఒక ఉత్పత్తిని ఆహ్లాదకరమైన చిత్రంతో జతచేసే ప్రకటనలు. చికిత్సలో దీనిని తిరగేసి వాడతారు: **క్రమబద్ధ విసంవేదికరణ** (systematic desensitisation; వోల్ప్), **విముఖతా చికిత్స** (aversion therapy).

2. కార్యసాధక నిబంధనం: పదాల పట్టిక.

	ఉద్దీపన జోడించడం	ఉద్దీపన తీసివేయడం
ప్రవర్తన పెరుగుతుంది	అనుకూల పునర్బలనం (హోవర్క్కు ప్రశంస)	ప్రతికూల పునర్బలనం (బీప్ శబ్దం ఆపడానికి సీట్ బెల్ట్ పెట్టుకోవడం)
ప్రవర్తన తగ్గుతుంది	అనుకూల శిక్ష (తిట్టడం)	ప్రతికూల శిక్ష (ఫోన్ తీసుకోవడం; టైమ్-అవుట్)

- **ప్రాథమిక పునర్బలకాలు** జీవ అవసరాలను తీరుస్తాయి (ఆహారం, నీరు); **ద్వితీయ** (నిబంధిత) పునర్బలకాలు జతకూడటం ద్వారా విలువ పొందుతాయి (ప్రశంస, డబ్బు, గ్రేడ్లు, బోకెస్టు).
- **పునర్బలనం పనిచేయడానికి కారణాలు:** ఆలస్యంగా కాకుండా **తక్షణ** పునర్బలనం; పునర్బలకం **పరిమాణం**, **నాణ్యత**; **షెడ్యూల్** (సముపార్జనకు నిరంతరం అత్యంత వేగవంతం; **పాక్షికం** విలోపాన్ని అత్యధికంగా నిరోధిస్తుంది: **పాక్షిక పునర్బలన ప్రభావం**).
- **విలోపం, సాధారణీకరణ, విచక్షణ, స్వయంచాలక పునరుద్ధరణ** కార్యసాధక అభ్యసనంలోనూ జరుగుతాయి. **విచక్షణాత్మక ఉద్దీపన** (discriminative stimulus) ఇప్పుడు ప్రతిస్పందనకు పునర్బలనం లభిస్తుందని సూచిస్తుంది (దుకాణంపై "తెరిచి ఉంది" బోర్డు).
- **శిక్ష పరిమితులు:** ఏం చేయకూడదో చూపిస్తుంది, ఏం చేయాలో చూపదు; ప్రవర్తనను తొలగించదు, అణచివేస్తుంది; భయం, కోపం, శిక్షించేవారిని తప్పించుకోవడాన్ని పెంచవచ్చు. **తక్షణం, స్థిరంగా** ఉండి, సరైన ప్రత్యామ్నాయ ప్రవర్తనకు పునర్బలనంతో జతకూడినప్పుడు ఇది ఉత్తమంగా పనిచేస్తుంది.
- **అభ్యసిత నిస్సహాయత వివరణ:** సెలిగ్మన్, మేయర్ అధ్యయనంలో, ఒక ప్యానెల్ నొక్కి షాక్లను **ఆపగలిగిన** కుక్కలు తర్వాత తప్పించుకోవడానికి అడ్డంకిని దూకడం నేర్చుకున్నాయి; **ఏ నియంత్రణ లేకుండా అవే షాక్లు** పొందిన కుక్కలు పడుకుని వాటిని భరించాయి. నిష్క్రియాత్మకతకు కారణం షాక్ కాదు, **నియంత్రణ లేకపోవడం**. మానవుల్లో సమాంతరాలు: పాఠశాలలో పదేపదే వైఫల్యం, దీర్ఘకాల నిరుద్యోగం, ప్రయత్నించడం మానేసిన ఖైదీలు, సంస్థల్లో ఉండేవారు. పరిష్కారం: **విజయం, నియంత్రణ** అనుభవాలు.

3. శాస్త్రీయ, కార్యసాధక నిబంధనాల పోలిక.

అంశం	శాస్త్రీయ	కార్యసాధక
స్కిన్నర్ ఇచ్చిన పేరు	టైప్ S (ఉద్దీపన)	టైప్ R (ప్రతిస్పందన)
ప్రతిస్పందన	రాబట్టబడేది (elicited), అనియంత్రిత (ప్రతీకార చర్య, ఉద్వేగం)	ఉద్ఘారించేది (emitted), స్వచ్ఛంద
సంఘటనల క్రమం	ఉద్దీపనల జత ప్రతిస్పందనకు ముందు వస్తుంది	పునర్బలకం ప్రతిస్పందన తర్వాత వస్తుంది
అభ్యాసకుడు	నిష్క్రియ	క్రియాశీల, పరిసరాలపై పనిచేస్తాడు
ముఖ్య పేరు	పావ్లోవ్, వాట్సన్	థార్పెడ్జ్ (ఫలిత నియమం), స్కిన్నర్

4. పరిశీలనాత్మక అభ్యసనం: గుర్తుంచుకోవలసినవి.

- **అవధానం** (ఆకర్షణీయమైన, పోలిక గల, శక్తిమంతమైన లేదా విజయవంతమైన నమూనాపై) → **నిలుపుదల** (ప్రతిబింబాలు, మాటల రూపంలో) → **పునరుత్పత్తి** (అనుకరించే నైపుణ్యం ఉండటం) → **ప్రేరణ** (ప్రదర్శించడానికి కారణం).
- **పరోక్ష పునర్బలనం / శిక్ష:** నమూనాకు బహుమతి లేదా శిక్ష లభించడం చూస్తే, పరిశీలకుడు అనుకరించే అవకాశం మారుతుంది.
- **అభ్యసనం, ప్రదర్శనల మధ్య తేడా (బండూరా, 1965):** దూకుడుకు శిక్ష పొందిన నమూనాను చూసిన పిల్లలు తక్కువగా అనుకరించారు; కానీ తర్వాత అనుకరించినందుకు **బహుమతి ఇస్తామని** చెప్పినప్పుడు సమూహాల మధ్య తేడా దాదాపు మాయమైంది: వారు ఇతరులంత బాగానే దూకుడును పునరుత్పత్తి చేశారు. అంటే వారు దానిని **నేర్చుకున్నారు**; దానిని **ప్రదర్శించాలా** వద్దా అనేది మాత్రమే పర్యవసానాలు నిర్ణయించాయి.

- **ఉపయోగాలు:** ప్రదర్శన ద్వారా నైపుణ్యాల బోధన, ఆదర్శ వ్యక్తులు, తోటివారి బోధన; సినిమాలు, టీవీలో హింసపై ఆందోళన; భయాలకు నమూనా ప్రదర్శన చికిత్స.

5. అంతర్దృష్టి అభ్యసనం: లక్షణాలు. విరామం తర్వాత అకస్మాత్తుగా పరిష్కారం; సమస్యను పూర్తిగా చూడటంపై ఆధారపడుతుంది; ఒకసారి కనుగొన్నాక పొరపాటు లేకుండా పునరావృతమవుతుంది, నిలిచి ఉంటుంది, పోలిన సమస్యలకు బదలాయింపు చెందుతుంది. **యత్నదోష** (trial and error) అభ్యసనంతో (థార్న్ డైక్) పోల్చండి: క్రమంగా, యాదృచ్ఛికంగా, దోషాలు నెమ్మదిగా తగ్గుతాయి.

6. అభ్యసన బదలాయింపు ఒకే పట్టికలో.

రకం	అర్థం	ఉదాహరణ
అనుకూల	ముందటి అభ్యసనం కొత్త పనికి సహాయపడుతుంది	సైకిల్ తొక్కడం → స్కూటర్ నడపడం
ప్రతికూల	ముందటి అభ్యసనం కొత్త పనికి ఆటంకం కలిగిస్తుంది	ఒక కీబోర్డ్ అమరికపై టైపింగ్, తర్వాత మరొకదానిపై
శూన్య	ఏ ప్రభావం ఉండదు	ఈత నేర్చుకోవడం → చరిత్ర నేర్చుకోవడం
క్షీతిజ సమాంతర	అదే స్థాయి పనికి	తరగతి లెక్కలు → దుకాణం బిల్లులు
ఉర్ధ్వ	ఉన్నత స్థాయి పనికి	కూడిక → గుణకారం
ద్విపార్శ్వ	శరీరం ఒక వైపు నుంచి మరో వైపుకు	కుడి చేతితో దర్పణ చిత్రణ సాధన ఎడమ చేతికి సహాయపడుతుంది

- **సిద్ధాంతాలు, ఒక్కో వాక్యంలో: మానసిక శిక్షణ:** కష్టమైన సబ్జెక్టులు కండరాల్లాగే మనస్సులోని "శక్తులకు" శిక్షణ ఇస్తాయి (జేమ్స్, థార్న్ డైక్ తిరస్కరించారు); **సర్వసమాన అంశాలు:** పనులు ఎంత మేరకు అంశాలను పంచుకుంటే అంత మేరకే బదలాయింపు; **సామాన్యీకరణ:** ఒక సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకోవడం బదలాయింపు చెందుతుంది (నీటి అడుగున లక్ష్యంపై జడ్ బాణాల ప్రయోగం); **స్థానాంతరణ:** గ్రహించిన సంబంధం బదలాయింపు (గెస్టాల్ట్); **ఆదర్శాలు:** విలువలను ఆదర్శాలుగా బోధిస్తే అవి బదలాయింపు చెందుతాయి.
- **నేర్చుకోవడం నేర్చుకోవడం (అభ్యసన సమితి, learning set): హ్యూరీ హార్లో (1949):** వందలాది వేర్వేరు విచక్షణ సమస్యలు ఇచ్చిన కోతులు ప్రతి కొత్త సమస్యను మరింత వేగంగా పరిష్కరించాయి, చివరకు ఒకే ప్రయత్నంలో పరిష్కరించాయి. ఒక రకమైన సమస్యలో సాధన బదలాయింపు చెందుతుంది.
- **బదలాయింపు కోసం బోధన:** కేవలం వాస్తవాలు కాకుండా సూత్రాలను బోధించండి; వైవిధ్యమైన ఉదాహరణలు వాడండి; పాఠాలను నిజ జీవితంతో ముడిపెట్టండి; పాత, కొత్త పనుల మధ్య పోలికలను చూపండి; ప్రావీణ్యం వచ్చే వరకు సాధన చేయించండి.

7. అభ్యసనం, ప్రేరణ.

- **ప్రేరణ** అభ్యసనాన్ని మొదలుపెడుతుంది, దిశ ఇస్తుంది, కొనసాగిస్తుంది (ప్రేరణ చక్రం, మాస్టో EDU-LR-05 లో). ఏదో ఒక చోదనం లేదా ఆసక్తి లేకపోతే సాధన యాంత్రికంగా సాగుతుంది, నేర్చుకునేది తక్కువ.
- **అంతర్గత, బాహ్య ప్రేరణ:** దాని కోసమే నేర్చుకోవడం (కుతూహలం, ప్రావీణ్యం) మార్కులు లేదా బహుమతుల కోసం నేర్చుకోవడం కంటే ఎక్కువ కాలం నిలుస్తుంది.
- **అతి సమర్థన ప్రభావం (overjustification effect): లెప్పర్, గ్రీన్, నిస్బెట్ (1973):** బొమ్మలు గీయడం ఇష్టపడే నర్సరీ పిల్లలకు అందుకు బహుమతి ఇస్తామని వాగ్దానం చేశారు; తర్వాత ఖాళీ సమయంలో వాగ్దానం పొందని పిల్లల కంటే వారు తక్కువగా గీశారు. **ఆశించిన బాహ్య బహుమతి అంతర్గత ఆసక్తిని బలహీనపరచవచ్చు.**
- **ప్రశంస, మందలింపు: ఎలిజబెత్ హర్లాక్ (1925):** అంకగణిత తరగతుల్లో ప్రశంసలు పొందిన సమూహం అత్యధికంగా మెరుగుపడింది, మందలింపు పొందిన సమూహం తర్వాతి స్థానంలో, పట్టించుకోని సమూహం అత్యల్పంగా. ఏ శ్రద్ధ అయినా

అసలు లేకపోవడం కంటే మేలు, ప్రశంస అత్యుత్తమంగా పనిచేస్తుంది.

- **ఫలితాల జ్ఞానం (ప్రతిపూష్టి)** అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది, ముఖ్యంగా **తక్షణం** అయినప్పుడు (కార్యక్రమయుత అభ్యసనానికి ఆధారం; EDU-LR-03).
- **ఆకాంక్షా స్థాయి, సాధన ప్రేరణ, పోటీ, సహకారం** కూడా ప్రయత్నాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి (EDU-LR-05).
- **అతి ఉద్రేకం హాని చేస్తుంది:** పరీక్షా ఆందోళన కష్టమైన పేపర్లలో ప్రదర్శనను తగ్గిస్తుంది (యెర్కెస్-డాడ్సన్).

తరచూ చేసే పొరపాట్లు

X "ప్రతికూల పునర్బలనం అంటే శిక్ష" ✓ ప్రతికూల పునర్బలనం అసహ్యకరమైన దానిని **తీసివేసి** ప్రవర్తనను **పెంచుతుంది**; శిక్ష దానిని **తగ్గిస్తుంది**.

X "విలోపం అంటే ప్రతిస్పందన శాశ్వతంగా తుడిచిపెట్టుకుపోవడం." ✓ అది కేవలం అణచివేయబడిందని **స్వయంచాలక పునరుద్ధరణ** చూపిస్తుంది.

X "పశ్చాత్ నిబంధనం అత్యుత్తమంగా పనిచేస్తుంది." ✓ **విలంబిత (ముందుకు)** అత్యుత్తమం; పశ్చాత్ అతి తక్కువ.

X "శాస్త్రీయ ప్రతిస్పందనలు స్వచ్ఛందమైనవి." ✓ శాస్త్రీయ ప్రతిస్పందనలు **రాబట్టబడేవి**, అనియంత్రితమైనవి; కార్యసాధక ప్రతిస్పందనలు **ఉద్ఘారించేవి**, స్వచ్ఛందమైనవి.

X "పరిశీలనాత్మక అభ్యసనాన్ని స్కిన్నర్ (లేదా వాట్సన్) ప్రతిపాదించారు." ✓ **ఆల్బర్ట్ బండూరా**.

X "బండూరా క్రమం: అవధానం, ప్రేరణ, నిలుపుదల, పునరుత్పత్తి." ✓ **అవధానం → నిలుపుదల → పునరుత్పత్తి → ప్రేరణ**.

X "అభ్యసిత నిస్సహాయత స్కిన్నర్ ది (లేదా బండూరాది)." ✓ **సెలిగ్మన్, మేయర్ (1967)**.

X "సర్వసమాన అంశాల సిద్ధాంతం జడ్డిది." ✓ సర్వసమాన అంశాలు = **థార్న్ డైక్** (వుడ్వర్త్తో); సామాన్యీకరణ = **జడ్**.

X "స్థిర నిష్పత్తిలో విలోపం అత్యంత కష్టం." ✓ **చర నిష్పత్తిలో**.

X "ఉద్రేకం ఎంత ఎక్కువైతే అభ్యసనం అంత మెరుగు." ✓ **మధ్యస్థ ఉద్రేకం ఉత్తమం** (యెర్కెస్-డాడ్సన్), కష్టమైన పనులకు ఇంకా తక్కువ.

త్వరిత పునశ్చరణ

- అభ్యసనం = అనుభవం వల్ల సాపేక్షంగా శాశ్వత మార్పు; పరిపక్వత, అలసట, మాదకద్రవ్యాల వల్ల కాదు.
- శాస్త్రీయ (పావ్లోవ్): UCS, UCR, CS, CR; విలోపం, స్వయంచాలక పునరుద్ధరణ, సాధారణీకరణ, విచక్షణ.
- సమయం: విలంబిత ఉత్తమం, తర్వాత జాడ, ఏకకాలిక; పశ్చాత్ అధమం.
- కార్యసాధక (స్కిన్నర్): బహుమతి → పునరావృతం; అనుకూల = జోడించడం, ప్రతికూల = తీసివేయడం; పునర్బలనం పెంచుతుంది, శిక్ష తగ్గిస్తుంది.
- పాక్షిక పునర్బలనం విలోపాన్ని నిరోధిస్తుంది; చర నిష్పత్తి అత్యంత బలమైనది.
- అభ్యసిత నిస్సహాయత: సెలిగ్మన్, మేయర్ 1967, తప్పించుకోలేని షాక్, కుంగుబాటుకు నమూనా.
- బండూరా: అవధానం, నిలుపుదల, పునరుత్పత్తి, ప్రేరణ; అభ్యసనం, ప్రదర్శనల మధ్య తేడా.

- కోష్టర్ అంతర్దృష్టి = అకస్మాత్తు; టోల్మన్ అంతర్గత అభ్యసనం; హార్లో అభ్యసన సమితి = నేర్చుకోవడం నేర్చుకోవడం.
- బదలాయింపు: అనుకూల, ప్రతికూల, శూన్య, క్షితిజ సమాంతర, ఊర్ధ్వ, ద్విపార్శ్వ; సర్వసమాన అంశాలు (థార్న్ డైక్), సామాన్యీకరణ (జడ్).
- యెర్కెస్-డాడ్సన్: మధ్యస్థ ఉద్దేశం ఉత్తమం; హార్లాక్: ప్రశంస > మందలింపు > పట్టించుకోకపోవడం; ఆశించిన బహుమతులు ఆసక్తిని చంపవచ్చు.